

Access fun Grade 8–12 quizzes, matric past papers, K53 learner mock tests, and NBT prep!

All in one easy-to-use app.

DOWNLOAD GO STUDY NOW

Tap on the buttons above to download the app

 www.gostudy.club

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

REKENINGKUNDE

FEBRUARIE/MAART 2017

MEMORANDUM

PUNTE: 300

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde items strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbele penalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. Besonderhede) is van toepassing slegs indien die kandidaat punte verdien het vir die bedrae.
3. Volpunte vir korrekte antwoorde. Indien antwoorde foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringssyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoorde nie). Let op: Indien bedrae vir komponente van bewerkings in memo aangedui word, dra dit nie ook die metodepunt vir die finale antwoord nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir publieke verspreiding nie omdat sekere items as foutief mag voorkom. Die aanpassings is gemaak as gevolg van nuanse in sekere vrae.
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerkings moet merker die redelikheid van die bewerking ondersoek en ten minste een deel van die antwoorde moet korrek wees voor die punte toegeken word.
10. 'Bewerking' beteken 'Kontroleer bewerking'. 'Een deel korrek' beteken 'Bewerking en een deel korrek'. Let op: Kontroleer bewerking moet +, -, x of ÷ soos per memo wees, maar sommige items kan 'n – of + wees bv voors vir oninbare skulde aansuiwering.
11. Waar metodepunte toegeken word, maak seker dat die kandidate nie volpunte toegeken word vir enige item wat gedeeltelik foutief is nie. Dui aan met ☐
12. Wees versigtig vir kandidate wat geldige alternatiewe antwoorde buite die nasienriglyn verskaf
13. Kodes: f = vreemde items; p = plasing/aanbieding.

Hierdie memorandum bestaan uit 16 bladsye.

Kopiereg voorbehou

Blaai om asseblief

VRAAG 1**1.1 BEGRIPPE**

1.1.1	B	✓
1.1.2	A	✓
1.1.3	D	✓

3

1.2 BELASTING OP TOEGEVOEGDE WAARDE (BTW)**1.2.1 Bereken die BTW-bedrag, hetsy ontvangbaar van of betaalbaar aan die SAID op 31 Julie 2016.**

$$16\,800 \checkmark - 189\,000 \checkmark\checkmark + 115\,500 \checkmark\checkmark - 1\,120 \checkmark + 840 \checkmark$$

$$= -56\,980 \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

OF

$$-16\,800 + 189\,000 - 115\,500 + 1\,120 - 840 = 56\,980$$

BTW Kontrole	
16 800	189 000
115 500	*1 120
*840	
56 980	

*kan aan teenoorgestelde kant wees in hakies
NB: kolomme kan omgeruil wees. Pas een metode konstant toe

Ontvangbaar/Betaalbaar: Betaalbaar ✓

9

1.2.2 Die eienaar wil die werklike BTW van R840 op oninbare skuld na R4 200 verhoog. Gee EEN rede waarom jy nie met hom saamstem nie.

Enige geldige rede ✓✓

Moontlike antwoorde vir twee punte:

- Dit is oneties om foutiewe inligting aan SAID te verskaf om die bedrag betaalbaar te verminder/bedrag ontvangbaar te verhoog.
- Dit is onwettig of bedrog om vals inligting aan SAID te verskaf aangesien dit tot boetes of tronkstraf vir die oortreder kan lei.

Moontlike antwoorde vir een punt:

Oneties/onwettig/bedrog

2

1.3 BANKVERSOENING**1.3.1 Bereken die korrekte saldo van die Bankrekening in die Algemene Grootboek op 31 Julie 2016.**

Voorlopige Banksaldo	R16 785
Tjek Nr. 186	+ 450 ✓
Rente-inkomste	+ 285 ✓
Bankkoste	– 950 ✓
Regstelling Tjek Nr. 374	– 3 600 ✓✓
Diefstal van kontant	– 37 800 ✓
Korrekte Banksaldo	– 24 830 ☒
	Een deel korrek

Aanvaar alternatiewe aanbiedinge soos bankrekening of KOJ en KBJ kolomme

-1 Vreemde items, maks -2 as punt verdien is in BVS

Gunstig/Ongunstig: Ongunstig ☒ sien berekening hierbo

8

1.3.2 Bankversoeningstaat soos op 31 Julie 2016

	Alternatief	DEBIET	KREDIET
Saldo volgens bankstaat balanseersyfer	(26 960)	26 960 ☒	
Uitstaande deposito	27 180		27 180 ✓
Uitstaande tjeks:			
Nr. 305	(8 400)	8 400 ✓	
Nr. 401	(18 600)	18 600 ✓	
Debietorder foutiewelik gedebiteer	1 950		1 950 ✓
Saldo volgens bankrekening Sien 1.3.1	(24 830)		24 830 ☒
-1 vir vreemde items , maks -2 indien punte verdien is berekening van bank hierbo		53 960	53 960

6

1.3.3 Verduidelik EEN interne beheermaatreël wat die onderneming behoort in te stel om te verseker dat dit nie in die toekoms weer sal gebeur nie.

Enige geldige interne kontrole maatreël ✓✓ twee of geen punte (geen deelpunte)

Moontlike antwoorde vir twee punte:

- Volg ongewisselde tjeks op en kanselleer indien 'n probleem ontstaan.
- Verseker dat die korrekte adres gebruik word indien tjeks gepos word – volg op met begunstigde of tjek ontvang is.
- Verminder die gebruik van tjeks deur van EFT deur internet te gebruik.

2

TOTALE PUNTE

30

VRAAG 2

2.1 BEGRIPPE

2.1.1	Spesifieke identifikasie ✓	
2.1.2	Eerste-In-Eerste-Uit/EIEU ✓	
2.1.3	Geweegde gemiddelde ✓	
	Aanvaar afkortings as verstaanbaar	

3

2.2.1 Bereken die eenheidsprys van krieketkolwe op 1 Julie 2015.

$$420\,000 / 350 = R1\,200 \checkmark \checkmark$$

2

2.2.2 Bereken die waarde van die voorraad voorhande op 30 Junie 2016 deur van die geweege-gemiddelde-metode gebruik te maak.

Netto aankope = R4 272 000 drie punte

Aankope met vraggeld = R 4 412 900 twee punte

Netto aankope met vraggeld = R4 382 400 vier punte

Een deel korrek

$$\frac{R420\,000 \checkmark + R4\,302\,500 \checkmark + R110\,400 \checkmark - R30\,500 \checkmark \checkmark}{350 \checkmark + 3\,150 \checkmark - 20 \checkmark} \times \frac{465 \checkmark}{1} = R641\,700 \checkmark$$

3 500 twee punte
3 130 twee punte

LW: Geen ander permutasies word aanvaar vir bg berekening

$$\frac{4\,802\,400}{3\,480} \text{ vyf punte}$$

$$\frac{4\,802\,400}{3\,480} \text{ drie punte}$$

agt punte   een punt   een metode punt
1 380   x   465 = R641 700

10

2.2.3 Bereken die bruto wins op 30 Junie 2016.

Sien 2.2.2

Sien 2.2.2

$$4\,802\,400 \checkmark - 641\,700 \checkmark = 4\,160\,700 \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

Drie punte

$$5\,400\,000 \checkmark - 4\,160\,700 = R1\,239\,300 \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

OF

$$5\,400\,000 - 4\,802\,400 - 641\,700 = R1\,239\,300$$

een punt   een metode punt   een metode punt   twee metode punte

5

2.2.4 Bereken hoe lank (in dae) dit na verwagting sal neem om die eindvoorraad van 465 krietkolwe te verkoop. Gebruik die eindvoorraad in jou berekening.

Sien 2.2.2

Een deel korrek

$$\frac{641\,700 \checkmark}{4\,160\,700 \checkmark} \times \frac{365 \checkmark}{1} = 56,3 \text{ dae } \checkmark$$

Sien 2.2.3

OF: INDIEN EENHEDE GEBRUIK WORD

$$\begin{array}{cccc} \text{een punt} & \text{een punt} & \text{een punt} & \text{een metodepunt} \\ 465 & / & 3\,000 \times 365 & = 56,6 \text{ dae} \\ & & 3\,480 - 480 & \end{array}$$

4

2.2.5 Verskaf 'n berekening om André se bekommernis oor die kontrole van krietkolwe te staaf.

$$3\,480 \checkmark \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

$$(350 + 3\,150 - 20) - 3\,000 \checkmark - 465 \checkmark = 15 \text{ weg } \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

Hoe kan André hierdie probleem oplos? Verduidelik EEN punt.

Verwagte antwoorde vir 2 punte: ✓✓

- Tel voorraad gereeld/willekeurig en kontroleer teen voorraadrekords
- Bestel kleiner hoeveelhede
- Verbeter fisiese sekuriteit bv. kontrole by ingang/ sekuriteitskameras
- Beperk toegang tot stoorkamer

Verwagte antwoorde vir 1 punt:

Voorraadopname/Sekuriteitskameras

7

2.3 Identifiseer EEN probleem met betrekking tot elke tak. Haal syfers aan om jou antwoord te staaf. Gee in elke geval vir Bennie raad.

TAK	Probleem Syfers	Raad
Parys	Voorraadophoping 75%(330/440) voorhande/ Winsopslag % van 80% is te hoog/ Verkope is slegs 25% (110/440) van voorraad	Vermin winsopslag %./ Verminder verkoopprijs/ verkoopspromosie/ bestel voorraad soos benodig
Pretoria	Kontant word vermis R120 000 (1 800 000 – 1 680 000)	Kontroleer geld voordat dit gebank word. Verdeling van pligte.
Pofadder	Swak voorraadbeheer- 400 bestellings en slegs 280 in voorraad/ Kon 120 items meer verkoop het Nie genoeg voorraad om aan die vraag te voldoen nie (400 bestellings en slegs 280 voorhande) Geen voorraad voorhande nie (swak beplanning)	Koop meer voorraad/ neem voorraad van Parys Mall

9

TOTALE PUNTE

40

VRAAG 3

3.1 **GANDHI BPK**
INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2017

	Verkope	KvV+ BW	8 400 000	✓✓
	Koste van verkope	Verkope - BW	(5 250 000)	✓✓
	Bruto wins		3 150 000	
	Ander inkomste	Bewerking	84 000	✓
	Kommissie-inkomste		12 000	
	Huurinkomste (61 900 ✓ + 10 100 ✓✓) 7 400 een punt + 2 700 een punt	Een deel korrek	72 000	✓
10	Bruto inkomste	Bewerking	3 234 000	✓
	Bedryfsuitgawes	BI - Bedwins	(2 016 000)	✓
	Salarisse en lone		824 000	
	Waardevermindering		216 500	
	Diverse uitgawes	balansseersyfer	283 000	✓
	Direkteursfooie (605 500 ✓ + 17 300 ✓✓) OF (605 500 x ³⁶ / ₃₅)	Een punt twee punte of 0 Een deel korrek	622 800	✓
	Ouditfooie (29 000 ✓ + 14 500 ✓) OF (29 000 x ³ / ₂)	Een deel korrek	43 500	✓
	Handelsvoorraadtekort		24 200	✓✓
13	Voorsiening vir oninbare skulde aansuiwering		2 000	✓✓
	Bedryfswins	14,5% van verkope	1 218 000	✓✓
	Rente-inkomste	nw voor rente uitgawe - bedrwin	75 500	✓
	Netto wins voor rente-uitgawe	bewerking NW voor belasting + rente uitgawe	1 293 500	✓
	Rente-uitgawe		(53 500)	✓✓
	Netto wins voor belasting	inkomstebel + netto wins na belasting	1 240 000	✓✓
	Inkomstebelasting		(396 800)	
10	Netto wins na belasting	IB moet afgetrek wees	843 200	✓✓

Vreemde items -1 (maks -2)

33

**3.2.1 GEWONE AANDELEKAPITAAL
GEMAGTIGDE AANDELEKAPITAAL****1 200 000 gewone aandele****UITGEREIKTE AANDELEKAPITAAL**

1 020 000 ✓	Gewone aandele op 1 Maart 2016	3 084 000	
180 000 ✓ Indien 1 200 000 – bg syfer	Aandele uitgereik gedurende die jaar	756 000	✓
(250 000) ✓	Aandele teruggekoop (GAP: R3,20 ✓✓) Ignoreer hakies in hierdie lyn sien slegs syfer na	(800 000)	✓
950 000 ✓ Een deel korrek	Aandele op 28 Februarie 2017 Bewerking een deel korrek terugkoop afgetrek en uitgereik bygetel	3 040 000	✓

10**3.2.2 BEHOUE INKOMSTE**

Saldo op 1 Maart 2016	674 500	
Fondse vir terugkoop van aandele (250 000 ✓ x 0,95 ✓) 4,15 – 3,20(GAP)	(237 500)	✓
Netto wins na belasting Sien 3.1	843 200	✓
Gewone aandele-dividende Bewerking, Een deel korrek	(720 000)	✓
• Interim/tussentydse dividende	420 000	✓
• Finale dividende (1 200 000 ✓ x 25 sent ✓)	300 000	✓
Saldo op 28 Februarie 2017 Bewerking, Een deel korrek	560 200	✓

10**3.3 EKWITEIT-EN-LASTE-DEEL VAN BALANSSTAAT**

AANDEELHOUSERSBELANG Bewerking	3 600 200	✓
Gewone aandelekapitaal Sien 3.2.1	3 040 000	✓
Behoue inkomste Sien 3.2.2	560 200	✓
NIEBEDRYFSLASTE	389 600	
Lening: Anca Bank (487 000 ✓ – 97 400 ✓) of (487 000 x 80%) Een punt een punt Een deel korrek	389 600	✓
BEDRYFSLASTE Bewerking, Een deel korrek	861 200	✓
Handels- en ander betaalbare bedrae (395 200 ✓ + 17 300 ✓ + 14 500 ✓) Direkteursfooie Ouditfooie Een deel korrek	427 000	✓
Aandeelhouders vir dividende Kan deel wees van H & AB Sien 3.2.2	300 000	✓
SAID: inkomstebelasting (396 800 – 360 000) Kan deel wees van H & AB Een deel korrek	36 800	✓✓
Korttermyn lening Kan deel wees van H & AB Sien NBL bo	97 400	✓
TOTALE AANDEELHOUSERSBELANG EN LASTE Bewerking, een deel korrek	4 851 000	✓

16

3.4.1

Bereken B Sly se persentasie aandeelbelang in die maatskappy voor en na die terugkoop van aandele.

Voor die terugkoop:

$$480\,000 / 1\,200\,000 \times 100\% = 40\% \checkmark\checkmark$$

Na die terugkoop:

$$480\,000 / 950\,000 \times 100\% = 50,5\% \checkmark\checkmark \quad \text{Aanvaar 51\%}$$

4

3.4.2

Verduidelik waarom die ander aandeelhouers bekommerd sal wees oor hierdie transaksie.

Enige geldige verduideliking $\checkmark\checkmark$

Moontlike antwoorde vir twee punte:

- Na die terugkoop van aandele is sy nou die meerderheidsaandeelhouer.
- Sy kan 'n sê hê in invloedryke besluite en aanstellings van direkteure.
- Dit is oneties van haar om hierdie invloed oor die HUB te hê.

Moontlike antwoorde vir een punt:

- Oneties
- Meerderheidsaandeelhouer
- Binnehandel
- Nie goeie korporatiewe bestuur nie/geen deursigtigheid
- Selfverryking

2

TOTALE PUNTE
75

VRAAG 4**4.1 BEGRIPPE**

4.1.1	Uitvloeï van kontant ✓
4.1.2	Bedryfskapitaal ✓ aanvaar netto bedryfskapitaal
4.1.3	Waardevermindering ✓
4.1.4	Invloei van kontant ✓

4

4.2 BRAZILIA BPK.**4.2.1 Noem EEN doelwit van 'n Kontantvloeiastaat.**

Een toepaslike verduideliking ✓✓ Ken deelpunte toe vir gedeeltelike/ onvolledige antwoord

- Dit verskaf gebruikers van die finansiële state inligting rakende die invloei en uitvloeï van kontantbronne in die maatskappy.
- Dit verduidelik die rede vir die verandering in die banksaldo.
- Dit toon die afbreek van die vloei van kontant in terme van die bedryfs-, beleggings- en finansieringsaktiwiteite van die maatskappy.

2

4.2.2 KONTANTVLOEI STAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 OKTOBER 2016

	KONTANTVLOEI VAN BEDRYFSAKTIEWEITE	Bewerking	749 950	✓
	Kontant gegenereer uit bedrywighede		2 844 200	
	Rente betaal		(336 000)	
	**Belasting betaal (41 750 ✓ + 560 000 ✓ + 28 500 ✓) OF (-41 750 - 560 000 - 28 500)		(630 250)	✓#
8	**Dividende betaal (595 000 ✓ + 533 000 ✓) OF (-595 000 - 33 000) een punt een punt 595 000 + (1 189 000 - 656 000)		(1 128 000)	✓#
	KONTANTVLOEI UIT BELEGGINGSAKTIEWEITE	Bewerking	(1 077 000)	✓
	Vaste bates aangekoop		(1 360 000)	
6	**Opbrengs van verkoop van bate (10 041 000 ✓ - 1 360 000 ✓ + 154 000 ✓ - 8 878 000 ✓)		43 000	✓#
	Verandering in vaste deposito		240 000	
	KONTANTVLOEI VAN FINANSIERINGSAKTIEWEITE	Bewerking	852 000	✓
	**Opbrengs met verkoop van aandele (7 280 000 ✓ + 182 000 ✓ - 5 950 000 ✓)		1 512 000	✓#
	**Aandele teruggekoop (20 000 ✓ x R15,50 ✓)		(310 000)	✓#
10	**Verandering in lening	1 vir geen hakies	(350 000)	✓✓
	NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	Bewerking	524 950	✓
	KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN BEGIN (3 000 - 348 450)	-1 vir geen hakies	(345 450)	✓✓
3	KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN EINDE		179 500	

27

** Ken punte toe vir bewerkings as item verkeerd geplaas is -1 vir misplaaste item geen maks

Een deel korrek en antwoord moet 'n invloei/uitvloeï aandui

4.2.3

Bereken die vuurproefverhouding.

Een punt   Een punt
 (1 186 000 - 451 600)
 735 000 ✓✓ : 1 236 000 ✓
 0,6 : 1 ✓ Een deel korrek moet x :1 aanvaar 0,59:1

4

Bereken die opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang (OOAB).

$\frac{1\,378\,600}{7\,605\,800} \times \frac{100}{1}$
 = 18,1% ✓ Een deel korrek

4

Bereken die verdienste per aandeel (VPA).

$\frac{1\,378\,600}{820\,000} \times \frac{100}{1}$
 = 168,1 sent ✓ Een deel korrek

3

4.3

GRAYSON LTD AND JONI LTD

4.3.1

Watter maatskappye hanteer NIE sy bedryfskapitaal effektief NIE?

Joni Bpk. ✓

Verduidelik wat die grootste probleem ten opsigte van hul bedryfskapitaal is, deur TWEE finansiële aanwysers aan te haal.

Verduideliking ✓✓ Geen deelpunte

Daar is 'n oor-investering in hulle voorrade/voorraadhouding

TWEE finansiële aanwysers ✓ ✓ Syfers ✓ ✓

- Bedryfsverhouding: Grayson Bpk. (,65 : 1) en Joni Bpk. (4,40 : 1):
- Voorraadhoudingstydperk: Grayson Bpk. (38 dae) en Joni Bpk. (184 dae)/ te veel geld is opgesluit in voorraad
- Verskil tussen die bedryfsverhouding en die vuurproefverhouding Grayson Bpk. (0,45 : 1) en Joni Bpk. (3,55 : 1)

Vuurproefverhouding alleen is nie geldig nie
 Nie nodig om twee maatskappye te vergelyk nie. Kan punte vir aanwysers en syfers toeken indien maatskappy en verduideliking hierbo foutief is

7

4.3.2

Die maatskappye het verskillende besluite oor die gebruik van lenings geneem. Lewer kommentaar op die risikograad en finansiële hefboomverhouding. Gee EEN finansiële aanwyser in ELKE geval vir ELKE maatskappy.

	GRAAD VAN RISIKO Finansiële aanwyser met syfer ✓ ✓	FINANSIËLE HEFBOOM Finansiële aanwyser met syfer ✓ ✓
Grayson Bpk.	Finansiële aanwyser: Skuld/AHB 0,85 : 1	Finansiële aanwyser: OOTKA 27%
Joni Bpk.	Finansiële aanwyser: Skuld/AHB 0,1 : 1	Finansiële aanwyser: OOTKA 4%
Kommentaar Vergelyk S/AHB vir elke maatskappy ✓ Vergelyk OOTKA met rentekoers ✓✓	Alhoewel Grayson Bpk. 'n hoër risiko as Joni Bpk. het, is Grayson Bpk. positief gerat aangesien die OOTKA van (27%) die rentekoers op lenings van (14%) oorskry. OF Joni Bpk. Het 'n laer risiko maar is negatief gerat aangesien die OOTKA van (4%) baie laer is as die rentekoers op lenings van (14%).	

7

4.3.3

Die dividendbeleid wat elke maatskappy gebruik, is vir die afgelope vier jaar gehandhaaf. Verduidelik die beleid wat deur ELKE maatskappy gebruik is. Verskaf syfers om jou verduideliking in ELKE geval te staaf.

	VERDUIDELIKING (met syfers)
Grayson Bpk. Verduideliking ✓✓ Ken deelpunte toe vir onvolledige verduideliking Syfer ✓	Grayson Bpk. het 'n baie hoë dividend-uitbetalingsbeleid (98% of 528 van 540 sent) aangesien hulle die aandeelhouders gelukkig wil hou. Moedig hulle aan om aandeelhouders van die maatskappy te bly.
Joni Bpk. Verduideliking ✓✓ Ken deelpunte toe vir onvolledige verduideliking Syfer ✓	Joni Bpk. het 'n laer dividend-uitbetalingsbeleid (40% of 292 van 730 sent) sodat hulle die behoue inkomste vir verdere uitbreidings kan gebruik/egaliserings van dividende/ Dit behoort die aandeelhouders in die toekoms te bevoordeel/

6

4.3.4

Behoort elke maatskappy tevrede te wees met hulle aandeleprys op die JSE? Verduidelik. Verskaf syfers.

	VERDUIDELIKING (met syfers)
Grayson Bpk. Nee ✓ Verduideliking ✓ Syfers ✓ moet MP en NBW insluit	Nee Die markprys van aandele van Grayson Bpk. (875 sent) is laer as die NBW (1 200 sent).
Joni Bpk. Ja ✓ Verduideliking ✓ Syfers ✓ moet MP en NBW insluit	Ja Die markprys van aandele van Joni Bpk. (763 sent) is meer as die NBW (425 sent).

6

TOTALE PUNTE

70

VRAAG 5**5.1 MOSES VERVAARDIGERS****5.1.1 PRODUKSIEKOSTESTAAT OP 30 APRIL 2016**

Direkte arbeidskoste	716 960	
Direkte materiaalkoste $\checkmark$ $\checkmark$ $\checkmark$ $\checkmark$ 37 600 + 555 000 – 21 000 – 58 560	513 040 ☒ Bewerking	
Primêre koste DMK + DAK	1 230 000 ☒	
Fabrieksbokoste (468 450 $\checkmark$ + 13 650 $\checkmark\checkmark$ - 12 100* $\checkmark\checkmark$)	470 000 ☒	
Totale vervaardigingskoste Bewerking	1 700 000 ☒	
Goedere-in-bewerking (aan die begin van die jaar)	142 000	
	1 842 000	
Goedere-in-bewerking (30 April 2016) Bewerking	(87 000) ☒	
Koste van produksie van klaarprodukte (39 000 x R45)	1 755 000 $\checkmark\checkmark$	16

-1 vir vreemde items; maks -2

5.1.2 Voltooi die verkorte Inkomstestaat om die netto wins vir die jaar geëindig 30 April 2016 te bereken.

Bruto wins	1 250 000	
Verkoops- en verspreidingskoste (609 850 $\checkmark$ + 4 840 ☒ * as dit optel na bg. syfer) (36 300 x 8/60)	☒ (614 690) Een deel korrek Ignoreer hakies sien slegs syfer na	
Administrasie koste (443 950 $\checkmark$ – 13 650 ☒ Sien 5.1.1 + 7 260 ☒ * as dit optel na bg. syfer)	☒ (437 560) Een deel korrek Ignoreer hakies sien slegs syfer na	
Netto wins Bewerking V en V en Admin moet afgetrek word	☒ 197 750	8

-1 vir vreemde items; maks -2

5.2 EENHEIDSKOSTE EN GELYKBREEK-ONTLEDING**5.2.1 Verduidelik die verskil tussen vaste koste en veranderlike koste.**

Enige geldige verduideliking ✓✓ Twee of geen punt. Geen deelpunte

Vaste koste bly dieselfde ongeag die aantal eenhede geproduseer.
Veranderlike koste verander in verhouding tot die aantal eenhede geproduseer.

2

5.2.2 Bereken die gelykbreekpunt vir 2017.

80 000 een punt x 5,40 een punt

432 000 ✓✓

R17,80 ✓ – 11,60 ✓

R6,20 twee punte

= 69 678 eenhede ☒ (aanvaar 69 677) Een deel korrek
Die woord eenhede nie nodig nie, maar moenie R aanvaar nie

5

5.2.3 Lewer kommentaar op die gelykbreekpunt en die produksievlak vir 2016 en 2017. Verduidelik waarom die eienaar tevrede moet wees, of nie.

- In 2016 was die gelykbreekpunt 65 000 ✓ eenhede en het hulle 65 000 ✓ eenhede geproduseer. Die onderneming het gelyk gebreek. ✓
- In 2017 was die gelykbreekpunt 69 678 ☒/69 677 eenhede en het hulle 80 000 ✓ eenhede geproduseer. Die onderneming het 'n wins op 10 322/10 323 eenhede ☒ gemaak. Sien 5.2.2.

4

5.2.4 Identifiseer die veranderlike koste wat die eienaar die meeste bekommernis behoort te verskaf. Verduidelik en verskaf 'n berekening om jou antwoord te staaf.

Direkte arbeidskoste ✓

Syfers ✓

Verduideliking ✓✓ geen deelpunte

Direkte arbeid het van R3,50 tot R4,05 toegeneem /met 55 sent / met (15,7%)/

Verduideliking: DAK het met meer as inflasie toegeneem of meer as DMK.

4

5.2.5 Ten spyte van die feit dat daar 'n afname in die vaste koste per eenheid was, is die eienaar steeds nie met sy beheer oor die vaste koste tevrede nie. Verduidelik en verskaf berekening(e) om sy mening te staaf.

Vaste koste in 2017 = R432 000 ☒ Sien 5.2.2.

Vaste koste in 2016 = R65 000 x R5,50 = R357 500 ✓✓

Vaste koste toegeneem met R74 500, d.w.s. 21%/20,8% ✓

4

TOTAL PUNTE

45

VRAAG 6

6.1 **Bereken die verwagte maandelikse persentasie goedere op krediet verkoop.**

$$\frac{70\,000 \checkmark}{70\,000 \checkmark + 17\,500 \checkmark} \times \frac{100}{1} = 80\% \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

87 500 twee punte

$$\text{Of } 64\,000/64\,000 + 16\,000 \times 100 = 80\%$$

4

6.2 **Voltooi die Debiteure-invorderingskedule vir Maart 2017**

MAAND	KREDIET-VERKOPE	FEBRUARIE	MAART
Desember 2016	74 000	16 280	0
Januarie 2017	68 000	27 200	14 960 ✓
Februarie 2017	70 000	24 010	28 000 ✓
Maart 2017	64 000		21 952 ✓✓
Kontant van debiteure		67 490	64 912 ✓

Een deel korrek

5

6.3.1 **Verduidelik waarom die eienaar bekommerd is. Gee TWEE redes met stawende syfers.**

Verduideliking ✓ ✓ en Syfers ✓ ✓

Verwagte antwoorde ✓✓ ✓✓

- Werklike bedrag van debiteure in Februarie ingevorder (R43 870) is minder as die begrote van (R67 490) of met (R23 620)
- Kredietterme is 30 dae maar rekords toon dat 52% van debiteure 60 dae of meer neem om te betaal/slegs 48% hou by die kredietterme.

4

6.3.2 **Stel EEN oplossing vir die probleem voor.**

Verwagte antwoorde ✓✓ **deelpunte kan toegeken word vir gedeeltelike antwoorde**

- Bied korting aan om betyds/stiptelike betalings te verseker
- Hef rente op agterstallige rekeninge
- Behoorlike vooraf kontrole van debiteure om te verseker dat debiteure sal kan betaal.
- Stuur gereelde herinneringe.

2

6.4.1

		BEWERKINGS	ANTWOORD
(a)	Betaling aan krediteure	$(70\,000 + 17\,500)$ $87\,500 \checkmark \checkmark \times 100/125 \checkmark = 70\,000 \checkmark \times 95\% \checkmark$ OF $87\,500 \times \frac{100}{125} = 70\,000 - 3\,500$ OF $87\,500 \times 0,8 = 70\,000 - 3\,500$	66 500 ✓ Een deel korrek
(b)	Salarisse van verkoops-assistente	$20\,800 \checkmark \times 107,5\% \checkmark = 22\,360 \checkmark + 5\,200 \checkmark$ OF Twee punte een metode punt een punt $5\,590 \times 4 = 22\,360 + 5\,200$	27 560 ✓ Een deel korrek

5

6.4.2 Bereken die persentasie verhoging in huur op 1 Maart 2017.

$$\frac{12\,544 - 11\,200}{11\,200} \times 100 = 12\% \quad \text{Een deel korrek}$$

4

6.4.3 Bereken die bedrag rente op die belegging wat na verwagting in Maart 2017 ontvang sal word.

$$16\,830 \times 2 / 102 = R330 \quad \text{Een deel korrek}$$

OF

$$\begin{array}{lll} \text{Een punt} & \text{twee punte} & \text{een metode punt} \\ 16\,830 & - (16\,830 \div 1,02) & = R330 \end{array}$$

4

6.5 Identifiseer TWEE betalings wat jy meen in Februarie 2017 swak bestuur is. Gee in ELKE geval 'n voorstel om die interne kontrole van die items geïdentifiseer, te verbeter.

BETALING ✓ ✓	RAAD ✓ ✓ ✓ ✓ (Geen deelpunte)
Advertensie	Die onderneming moet van die begrote bedrag vir advertensie gebruik maak om verkope te beïnvloed.
Skryfbehoeftes	Die onderneming moet vermorsing/diefstal beperk en skryfbehoeftes effektief gebruik.
Onttrekking	Hou by die begroting of pas die begroting aan om voorsiening te maak vir toename in onttrekkings.
Herstelwerk van toerusting	Toerusting moet behoorlik onderhou word om te verhoed dat dit breek.

6

TOTALE PUNTE

40

TOTAAL: 300